

JAARVERSLAG 2004

Combiwerk

INHOUD

INHOUD	2
DOELSTELLINGEN	3
DIRECTIE VERSLAG	4
Algemene ontwikkelingen	4
Metaal & Montage	5
Verpakken	5
Grafisch	6
Kwekerij	6
Groen & Omgeving	7
Detachering	7
FINANCIELE ONTWIKKELING	8
Algemeen	8
Combiwerk	8
Combiservices	9
Veranderproces	11
Bijzonderheden	11
Verkoop Grafisch	11
Liquide middelen	12
Boeking loonkosten 2004 versus boeking 2003	12
Stijging loonkosten 2004 ten opzichte van 2003	12
Rechtmatigheid	12
SOCIALE PARAGRAAF	13
JAARREKENING	14
Balans per 31 december (voor resultaatbestemming)	15
Winst en verliesrekening	16
Kasstroom overzicht	17
Grondslagen voor financiële verslaglegging	18
Toelichting op de balans	20
Toelichting op de winst- en verliesrekening	22
ACCOUNTANTSVERKLARING	23

DOELSTELLINGEN

Combiwerk is een veelzijdige maatschappelijke onderneming. Met rond 700 medewerkers biedt zij een breed scala producten en diensten, die worden geleverd door een zestal bedrijven. Onder Combiwerk ressorteren de volgende bedrijven: Metaal & Montage, Verpakken, Grafisch, Groen & Omgeving, Kwekerij en Detachering.

In het kader van de sociale werkvoorziening biedt Combiwerk passend werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door gerichte aandacht en ondersteuning komen ieders talenten optimaal tot ontwikkeling.

Combiwerk kan niet los worden gezien van Combiservices. Dit geldt ook voor de jaarverslaglegging. Combiwerk is een dienst van de gemeente Delft. Combiservices is een besloten vennootschap waarvan de aandelen in handen zijn van de gemeente Delft. Deze splitsing heeft een privaatrechtelijke en een arbeidsrechtelijke achtergrond. Bedrijfsmatig zijn beide bedrijven in elkaar gevloeid. De bedrijven, die onder de juridische entiteit Combiservices vallen, nemen bedrijfsmatig een identieke positie in als de bedrijven die ressorteren onder Combiwerk. Directie, Staf, Facilitair en Catering vormen onderdelen van Combiwerk, maar vervullen dezelfde rol naar de bedrijven van Combiservices.

Onder Combiwerk vallen de volgende bedrijven:

- Metaal & Montage
- Verpakken
- Grafisch
- Groen & Omgeving
- Kwekerij
- Detachering

Onder Combiservices vallen de bedrijven:

- Schoonmaak
- Beveiliging
- Reïntegratie

DIRECTIE VERSLAG

Algemeen

Met ingang van het boekjaar 2004 zijn de nieuwe verslaggevingsvoorschriften voor provincies en gemeenten van kracht geworden. Deze zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2004. Combiwerk is als Wsw-bedrijf onderdeel van de gemeente Delft en als zodanig is het BBV tevens van toepassing op Combiwerk.

De jaarrekening van Combiwerk is conform deze vereisten van het BBV opgemaakt met dien verstande dat de balans en de resultatenrekening van Combiwerk zijn ingericht aan de specifieke situatie van Combiwerk als sociale werkvoorziening. Het resultaat boekjaar van Combiwerk wordt jaarlijks verrekend met de gemeente Delft. De verwerking van de baten en lasten van Combiwerk in de jaarrekening van de gemeente Delft vindt plaats op Programma 2 'Werk, Inkomen en Zorg', Product 2010. Voorts staat in het BBV dat het jaarverslag dient te bestaan uit een programmaverantwoording, waarbij per programma inzicht wordt gegeven in:

- de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd;
- de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken;
- de gerealiseerde baten en lasten.

In het directieverslag wordt per activiteit nader ingegaan op de realisatie van de doelstellingen van Combiwerk. Het directie verslag van Combiwerk kan dan ook worden gezien als de programmaverantwoording van Combiwerk.

Algemene ontwikkelingen

In 2004 hebben de gevolgen van de economische situatie in Nederland een sterk stempel gedrukt op de resultaten. Zo stonden de prijzen duidelijk onder druk. Ook bleven de omzetvolumes bij de productie bedrijven en in de detachering achter op de prognoses. Dit heeft vooral parten gespeeld in het eerste halfjaar. Daarnaast stegen de inkoopkosten enerzijds door het hogere prijspeil en anderzijds door een volume toename. Dit laatste was het gevolg van een verschuiving van aard van de productie bij Metaal & Montage en Kwekerij. Bij Metaal & Montage is het aandeel van de massamarkt met lage inkoopkosten achtergebleven, terwijl het aandeel displayproductie is toegenomen. Bij de Kwekerij is de teeltmethodiek voor de ficusmarkt aangepast. Het teeltgoed wordt nu niet meer geleverd door de afnemer, maar door Combiwerk zelf opgekweekt.

Een van de belangrijkste gebeurtenissen in 2004 is geweest het stopzetten van de activiteiten op het gebied van grafisch. Het was voor Combiwerk bedrijfseconomisch niet meer verantwoord deze werksoort te behouden. Daarnaast bood het bedrijf Grafisch weinig werkgelegenheid aan de primaire doelgroep van Combiwerk. Met ingang van november 2004 zijn alle werkzaamheden overgedragen aan DHmg te Rijswijk. Met deze overdracht is overeengekomen, dat een vijftiental SW medewerkers worden gedetacheerd voor een periode van vijf jaar bij DHmg. Hiermee is bereikt, dat ondanks het stopzetten van de productie een belangrijk deel van de werksoort Grafisch is behouden voor de doelgroep. Tevens betekent dit ook een goede stimulans voor de detacheringactiviteiten, doordat hoogwaardige groepsdetachering breder in de markt wordt gezet.

Het exploitatie resultaat 2004 bedroeg €875K negatief. Dat is aanzienlijk meer dan in het voorafgaande jaar. Toen werd een verlies geleden van €389K. Deze drastische verslechtering is voornamelijk het gevolg van:

- De zwakke prestaties van Grafisch en het stopzetten van de activiteiten van dit bedrijf
- Het sterk achterblijven van de omzet bij Verpakken (minus 22%)
- De lagere omzet bij Detachering (minus 13%)
- De hogere inkoopkosten bij Metaal & Montage (plus 81%)
- De stijgende loonkosten door premieverhoging van pensioenen en sociale lasten en de afbouw van de SPAK regeling (subsidie op lage lonen).

De directie is van mening, dat door het sluiten van Grafisch, het aandeel van risicovolle werksoorten binnen Combiwerk tot meer aanvaardbare proporties is teruggebracht. De overige productiebedrijven Metaal & Montage en Verpakken verkeren ook nog in zwaar weer, maar de aanpassingen in de bedrijfsvoering moeten gaan leiden tot een "acceptabel" resultaat op termijn. In 2005 wordt dit een van de speerpunten waarop het management zich richt. De bedrijfseconomische ontwikkeling van de bedrijven Groen & Omgeving en Kwekerij mogen als stabiel voor de eerst komende jaren worden beschouwd. Voor Detachering wordt een speerpunt de verdere groei van de individuele en groepsdetacheringen.

Metaal & Montage

Ondanks een stijgende omzet is het resultaat over 2004 ten opzichte van 2003 verslechterd. Voornamelijk in het begin van het jaar waren de gevolgen van de zeer slechte marktomstandigheden van het jaar ervoor duidelijk waarneembaar. In het laatste kwartaal is de omzet sterk toegenomen. De groei van de productie van displays lag hieraan ten grondslag. Wel namen hierdoor de inkoopkosten navenant toe. Ook extra onderhoud aan apparatuur en machines leidde tot hogere kosten.

De opbouw van het resultaat Metaal & Montage is onderstaand weergegeven:

RESULTAAT METAAL & MONTAGE (in duizenden euro's)	2004
Netto toegevoegde waarde	911
Rijksbijdrage	1.275
Totale lasten	-2.921
BEDRIJFSRESULTAAT	-735

In 2004 is veel aandacht besteed aan het verbeteren van de administratie, de logistiek en de aansturing van de productie. Dit moet gaan leiden tot een efficiëntere en effectievere bedrijfsvoering met als gevolg dat de neerwaartse trend wordt omgebogen.

Verpakken

Het verlies van Verpakken is opgelopen in 2004 ten opzichte van 2003. De voornaamste oorzaak hiervan is gelegen in een dalende productie en hogere loonkosten. De omzet is zowel qua volume als door prijsstelling afgenomen. De hevige concurrentie op de verpakkingmarkt is hieraan debet. De loonkosten zijn relatief sterk toegenomen door de afbouw van de SPAK (loonsubsidie op lage lonen).

De opbouw van het resultaat Verpakken is onderstaand weergegeven:

RESULTAAT VERPAKKEN (in duizenden euro's)	2004
Netto toegevoegde waarde	1.474
Rijksbijdrage	5.420
Totale lasten	-7.468
BEDRIJFSRESULTAAT	-574

De negatieve ontwikkeling van het resultaat zal in het komende jaar worden voortgezet. Om die reden wordt dan ook in 2005 een inhoudelijk veranderingsproces gestart teneinde door een herstructurering van productie en acquisitie de neerwaartse spiraal te keren.

Grafisch

Het handhaven van de grafisch activiteiten binnen Combiwerk was niet meer verantwoord. De activiteiten van Grafisch zijn om die reden met ingang van 1 november 2004 overgedragen aan DHmg. Een vijftiental SW medewerkers zijn gedetacheerd bij deze drukkerij, anderen zijn intern (over)geplaatst en enkele BV medewerkers hebben Combiwerk moeten verlaten Metaal & Montage, Verpakken, Schoonmaak en Reïntegratie (Dienst- en Werkwinkel) gaan gebruik maken van de vrijgekomen ruimte (incl. magazijn). Zodoende worden deze lasten in 2005 aan hen toegerekend. De overhead wordt aan de hand van het aantal fte's doorberekend. De gedetacheerde (ex Grafische) medewerkers zijn geplaatst bij Detachering en de overigen hebben een plek gevonden bij met name Verpakken en Metaal & Montage.

De opbouw van het resultaat Grafisch is onderstaand weergegeven:

RESULTAAT GRAFISCH (in duizenden euro's)	2004
Netto toegevoegde waarde	247
Rijksbijdrage	599
Totale lasten	-1.716
BEDRIJFSRESULTAAT	-870

Kwekerij

De Kwekerij heeft een goed jaar achter de rug. De teeltmethodiek voor de ficus productie is fundamenteel aangepast. Een groter deel van het productieproces wordt nu door de Kwekerij uitgevoerd. De drijfveer hiervoor waren de positieve bedrijfseconomische effecten.

De opbouw van het resultaat Kwekerij is onderstaand weergegeven:

RESULTAAT KWEKERIJ (in duizenden euro's)	2004
Netto toegevoegde waarde	669
Rijksbijdrage	1.584
Totale lasten	-2.142
BEDRIJFSRESULTAAT	111

Het bedrijf is op orde. Inhoudelijk zal 2005 in het teken staan van het verder optimaliseren van de teeltactiviteiten en waar mogelijk meer inhoud geven aan het arbeidsontwikkelbedrijf.

Groen & Omgeving

Ook voor Groen & Omgeving was 2004 een uitermate succesvol jaar; zowel bedrijfseconomisch als op het gebied van arbeidsontwikkeling. Er is sprake van een duidelijk omzetgroei, die voortvloeit uit een toename van het volume. De kosten worden goed beheerst.

De opbouw van het resultaat Groen & Omgeving is onderstaand weergegeven:

RESULTAAT GROEN & OMGEVING (in duizenden euro's)	2004
Netto toegevoegde waarde	1.188
Rijksbijdrage	1.334
Totale lasten	-2.081
BEDRIJFSRESULTAAT	441

In 2005 wordt de ingezette lijn voortgezet. Hierbij ligt een belangrijk accent op arbeidsontwikkeling.

Detachering

Het bedrijf heeft het aantal gedetacheerde medewerkers niet kunnen vergroten ten opzichte van 2003. In belangrijke mate was dit het gevolg van minder marktvraag. Bedrijven en instellingen zijn op economische grond genegen het aantal uit te besteden werkplekken te beperken. Veel aandacht is besteed aan de acquisitie en de verdere professionalisering van de interne organisatie.

De opbouw van het resultaat Detachering is onderstaand weergegeven:

RESULTAAT DETACHERING (in duizenden euro's)	2004
Netto toegevoegde waarde	999
Rijksbijdrage	1.810
Totale lasten	-2.563
BEDRIJFSRESULTAAT	246

Het streven is om het aantal detacheringen in 2005 uit te bouwen. Van cruciaal belang hierbij is de commerciële slagkracht van de organisatie. In de formatie is hierbij rekening gehouden.

FINANCIELE ONTWIKKELING

Algemeen

Het jaar 2004 is voor Combiwerk financieel een zwaar jaar geweest. De neerwaartse economische ontwikkeling heeft nog steeds zijn weerslag in de productiebedrijven. Hier staan de omzetten onder druk zowel op het gebied van volume- als prijsontwikkeling. Ook Grafisch heeft substantieel bijgedragen aan het slechte resultaat van Combiwerk. Op het gebied van de kosten moet worden geconstateerd, dat de loonkosten beduidend sterker zijn gestegen dan het prijspeil aan omzet en de procentuele stijging van de rijksbijdragen. Naast de hogere sociale premies en pensioenpremies heeft de afbouw van de SPAK (loonsubsidie op lage lonen) een zwaar effect gehad. De SPAK heeft voor Combiwerk als groep geleid tot een extra loonsomstijging van €330K. Verreweg het grootste deel hiervan komt ten laste van de Combiwerk bedrijven (m.n. Verpakken).

Combiwerk

De resultaatontwikkeling van de Combiwerk bedrijven kan als volgt worden gespecificeerd:

RESULTATEN BEDRIJVEN (in duizenden euro's)	2004	2003	2002
Metaal & Montage	-735	-648	-720
Verpakken	-574	-268	-108
Grafisch	-870	-654	-657
Kwekerij	111	157	214
Groen & Omgeving	441	232	153
Detachering	246	443	495
Beveiliging ¹	-	-	134
Stafdiensten	399	166	370
TOTAAL	-982	-572	-119

Toelichting:

- Bij Metaal & Montage heeft de omzetverbetering zich pas ingezet in het laatste kwartaal van 2004. De opgelopen achterstand was toen niet meer in te lopen. De geplande uitbreiding van eenvoudige massafabricage was niet te realiseren. Wel nemen de opdrachten in de display markt toe. Hierdoor zijn de inkoopkosten ruim boven begroting geëindigd. Pas na de zomerperiode is de sterk negatieve lijn meer in een positieve richting omgebogen.
- Bij Verpakken zijn de omzetten van de bestaande klanten constant gebleven ondanks de voorgenomen groei-indicaties van deze groep klanten zelf. De kostenkant is door Verpakken nauwelijks op korte termijn te beïnvloeden. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot het verder wegzakken van de bedrijfsresultaten dan begroot. Het aantal nieuwe klanten is niet toegenomen.
- De Kwekerij heeft een goed jaar achter de rug (€111K). Dit werd voornamelijk veroorzaakt door in het tweede kwartaal de teeltmethodiek van de grootste afnemer wijzigen. Het afgesloten contract behelst een grotere financiële eigen verantwoordelijkheid, maar gaat

¹ Met ingang van 2003 vormt Beveiliging geen onderdeel meer van Combiwerk, maar is een aparte vennootschap geworden binnen Combiservices BV

gepaard met een hogere marge. Hogere facilitaire lasten en extra gaskosten zijn de belangrijkste redenen waardoor onder het resultaat van 2003 gepresteerd is.

- Bij Groen & Omgeving is het resultaat behoorlijk gestegen ten opzichte van de 2003. Er is veel meer incidenteel werk geweest ook in perioden waarin dit in het verleden niet of nauwelijks voorkwam. Daarnaast heeft de nieuw met de gemeente overeengekomen wijkaanpak ook veel bijgedragen.
- Detachering heeft geen groei in het aantal gedetacheerde medewerkers kunnen realiseren. Gepland was een toename van het aantal detacheringen met 10 fte. Daarnaast zijn de kosten voor begeleiding sterker gestegen dan begroot. Voor een deel is dit veroorzaakt door de vervanging van een langdurig zieke stafmedewerker.
- In principe zou de staf winst noch verlies mogen maken. De hoge winst is het gevolg van aanzienlijk minder uitgaven voor advies en marketing.
- Met ingang van 1 november is Grafisch afgestoten. In de begroting was nog rekening gehouden met een verbetering van de bedrijfsactiviteiten ten opzichte van het jaar ervoor. Maar dit bleek geen realistische optie te zijn.

De ontwikkeling van het netto resultaat van Combiwerk kan als volgt worden gespecificeerd:

NETTO RESULTAAT (in duizenden euro's)	2004	2003	2002
Resultaat bedrijven	-982	-572	-119
Vergoeding gemeenten (1)	91	91	61
Bovenformatief (2)	-25	-158	-259
Fraude afwikkeling	-61	-28	-177
Voorziening dubieuze debiteuren	2	-	-117
Rente	-95	-75	-95
Overige baten en lasten (3)	195	182	191
Overige resultaten (4)	-	171	120
TOTAAL	-875	-389	-395

Toelichting:

1. Onder de post Vergoeding gemeenten wordt geregistreerd de bijdragen van de randgemeenten, exclusief gemeente Delft, voor begeleiding en managementkosten
2. Het aantal bovenformatieven is aanzienlijk afgenomen in 2004. Momenteel staat er nog één medewerker op de loonlijst (wachtgeld verplichting)
3. Onder de overige baten en lasten vallen herwaardering activa (€143K), en de vrijvallen voorziening OZB 2001 (€21K) en reservering Welding Company (€22K)
4. Tot 2004 vond de WSW doorbelasting naar Combiservices met 80% van de rijksbijdrage plaats. Dit leidde tot een positieve resultaat in 2002 en 2003. Om die reden is de post Overige resultaten dan ook nihil geworden in 2004. Vanaf 2004 wordt de WsW voor 100% doorbelast.

Combiservices

De jaarcijfers van Combiservices worden niet in het jaarverslag van Combiwerk opgenomen. Echter de jaarcijfers van Combiwerk en die van Combiservices mogen niet los van elkaar worden gezien. Bedrijfsmatig zijn deze bedrijven geheel in elkander samengevoegd. Om een juist oordeel te kunnen geven omtrent de bedrijfsvoering van Combiwerk is het gewenst Combiwerk en

Combiservices geïntegreerd te beschouwen. Daarom wordt hieronder de samengevatte resultaten van Combiservices weergegeven en het "geconsolideerde" resultaat².

RESULTATEN BEDRIJVEN COMBISERVICES (in duizenden euro's)	2004	2003	2002
Schoonmaak	193	124	116
Beveiliging	312	63	-
Reïntegratie	-118	-143	-
Combiservices Delft ³	0	133	133
TOTAAL	387	177	249

Toelichting:

- Schoonmaak heeft in het jaar 2004 conform begroting gepresteerd. Omzet is licht gestegen en kosten zijn goed onder controle. Voor het komende jaar zal deze lijn verder worden doorgezet
- Beveiliging heeft een zeer goed jaar achter de rug. De kosten zijn sterk afgenomen, door het inkrimpen van de staf. Dit was mogelijk door een verdere verbetering van de efficiency op het gebied van planning en aansturing. Wel moet worden aangetekend, dat de overhead kosten van management en administratie in 2004 nog niet zijn toegerekend. Vanaf 2005 wordt dit wel gedaan, waardoor het verwachte resultaat lager zal uitkomen
- Reïntegratie heeft zich in 2004 verder ontwikkeld. Veel aandacht is besteed aan het kwalitatief upgraden van de interne organisatie. Daarnaast is aan de activiteiten toegevoegd de Diensten- en Werkwinkel

Het "geconsolideerde" resultaat van Combiwerk en Combiservices gezamenlijk is onderstaand weergegeven:

RESULTATEN CONSOLIDATIE COMBIWERK/COMBISERVICES (in duizenden euro's)	2004	2003	2001
Combiwerk	-875	-389	-395
Combiservices	387	177	249
TOTAAL	-488	-212	-146

² In het kader van de jaarrekening kan Combiwerk als een onderdeel van de gemeente niet financieel met de privaatrechtelijke entiteit Combiservices worden samengevoegd.

³ In Combiservices Delft B.V. zijn de privaatrechtelijke aanstellingen geconcentreerd van de lijn- en stafmedewerkers, die zijn gedetacheerd bij Combiwerk of een van de andere vennootschappen van Combiservices.

Veranderproces

Het kostenverloop van het veranderproces kan als volgt worden gespecificeerd:

KOSTENVERLOOP (in duizenden euro's)	2004	2003	2002
Organisatie ontwikkeling	52	95	52
Interim management	156	228	318
Inrichting arbeidsontwikkelingsbedrijf	34	41	25
Overige projecten en advieskosten	69	91	214
Gevolgen verzelfstandigingsproces	10	15	51
TOTAAL	321	470	660

Tot de belangrijkste uitgaven voor het Veranderbudget 2004 zijn als volgt:

- Op het gebied van organisatieontwikkeling is aandacht besteed aan opleiding, training en werving kaderfuncties
- Interim management ten behoeve van Grafisch, Metaal & Montage en P&O
- Advieskosten ten behoeve van de verbetering van de informatiehuishouding, de financiële functie en het project huisvesting
- De ontwikkelingskosten voor het arbeidsontwikkelbedrijf blijven redelijk constant

Bijzonderheden

Verkoop Grafisch

De activiteiten van Grafisch zijn met ingang van 1 november 2004 overgedragen aan DHmg te Rijswijk. Hiermee zijn alle grafische werkzaamheden bij Combiwerk beëindigd. De financiële afhandeling van deze transactie wordt afgerond in 2005. Echter alle opbrengsten en kosten zijn toegerekend aan 2004. De nog te betalen kosten en de nog te ontvangen opbrengsten zijn geactiveerd op de balans van Combiwerk. Deze zijn als volgt te onderbouwen:

AFWIKKELING GRAFISCH (in duizenden euro's)	2004	2005	Totaal
Goodwill, verkoop apparatuur en voorraden	192	184	376
Afboeken balanswaarde apparatuur en voorraad	-103	-	-103
Afwikkelen loonkosten	-84	-265	-349
Inkomsten uit exploitatie na 1-11-2004	20	2	22
Lease kosten Xerox tot ultimo 2004	-84	-	-84
Overige kosten		-4	-4
TOTAAL	-59	-83	-142

Op de balans is een voorziening getroffen van €83K waarmee de afwikkeling van de nog te betalen kosten en de nog te ontvangen opbrengsten worden vereffend.

De leaseverplichting voor een deel van de Xerox apparatuur loopt af begin 2007. Getracht wordt deze leasecontracten over te doen aan derden met als alternatief afkoop van de lopende contracten.

Liquide middelen

De hoogte van de liquide middelen bedraagt €948K. Dit bedrag is relatief hoog doordat de vergoeding van de randgemeenten eerder zijn binnen gekomen dan was voorzien.

Boeking loonkosten 2004 versus boeking 2003

In 2003 werden alle WsW medewerkers in dienst bij Combiwerk, werkzaam bij zowel Combiwerk als Combiservices, getotaliseerd. Vanaf 2004 worden alleen de WsW medewerkers die daadwerkelijk werkzaam zijn bij Combiwerk meegerekend. Degenen die werkzaam zijn binnen Combiservices worden geteld bij Combiservices. Om die reden is het aantal WsW medewerkers in 2003 aanzienlijk hoger dan in 2004.

Stijging loonkosten 2004 ten opzichte van 2003

De loonkosten WsW medewerkers zijn ten opzichte van het jaar 2003 gestegen met €1.333K en de corresponderende subsidie is met €853K gestegen. Dit verschil is verklaarbaar doordat de loonkosten meer zijn toegenomen dan de stijging van de rijksbijdrage. De voornaamste oorzaak ligt in de afbouw van de SPAK regeling.

Rechtmatigheid

Met ingang van het boekjaar 2004 dient rekening te worden gehouden met de bepalingen zoals deze zijn opgenomen in het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten (BAPG). Als onderdeel van de gemeente Delft is dit besluit ook van toepassing voor Combiwerk. De controle van de rechtmatigheid richt zich onder andere op de naleving van relevante wet- en regelgeving. Voor Combiwerk is de uitvoering van de Wsw-regeling relevant. Met ingang van 2004 dient Combiwerk een Verantwoordingsdocument (VODU) op te stellen ter verantwoording van de Wsw. Voor 2004 heeft Combiwerk de uit deze regelgeving voortvloeiende verbijzonderde interne controle aan de externe accountant uitbesteed. De rapportage door de gemeente Delft aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid omtrent de uitvoering van de Wsw inzake het jaar 2004 dient voor 1 juli 2005 te hebben plaatsgevonden. Van de externe accountant hebben wij vernomen dat zij bij de uitvoering van de verbijzonderde interne controle inzake Wsw-proces in het kader van de controle van de jaarrekening 2004 van Combiwerk geen belangrijke tekortkomingen hebben waargenomen.

Voor het jaar 2005 zal door Combiwerk een controleplan worden opgesteld, waarin zal worden voorzien dat met ingang van het jaar 2005 door Combiwerk de verbijzonderde interne controle zelf zal worden uitgevoerd. De externe controle zal dan door single audit gaan plaatsvinden, hetgeen inhoudt dat de externe accountant alleen nog een review zal verrichten op de inhoud van het door Combiwerk opgesteld controleplan, alsmede op de adequate uitvoering van het controleplan en de juiste en volledige weergave van de bevindingen uit de interne controle in het door Combiwerk ingevulde Verantwoordingsdocument (VODU).

SOCIALE PARAGRAAF

De ontwikkeling van het personeelsbestand van Combiwerk is als volgt gespecificeerd:

PERSONEELSBESTAND (in FTE's)	2004	2003	2002
SW medewerkers	546,2	535,4	550,5
REA medewerkers	3,7	3,4	17,7
Ambtenaren	21,6	25,8	31,4
Medewerkers Bedrijfs-CAO	57,8	51,0	561,2
TOTAAL	629,3	615,6	655,8

Vanaf 2003 maken Beveiliging en Reïntegratie geen deel meer uit van Combiwerk, maar behoort dit bedrijf tot Combiservices.

De taakstelling versus realisatie voor WsW medewerkers is onderstaand weergegeven:

WsW MEDEWERKERS (in SE's)	2004	2003	2002
Taakstelling	612,6	586,5	592,4
Realisatie	611,5	585,0	582,9
Rijksbijdrage per SE	€24.475,05	€ 24.044,09	€ 23.066,35

Het ziekteverzuim heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

ZIEKTEVERZUIM	2004	2003	2002
Gemiddeld jaarpercentage	15,2%	17,6%	19,7%

De wachtlijst voor de SW ontwikkelt zich als volgt:

WACHTLIJST	2004	2003	2002
Aantal per 31 december	81	91	64

JAARREKENING

Balans per 31 december (voor resultaatbestemming)

(in duizenden Euro's)

Activa	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Vaste activa		
Materiele vaste activa	<u>1.181</u>	<u>1.236</u>
Totaal	1.181	1.236
Vlottende activa		
Vorraden	614	360
Vorderingen	2.392	2.294
Overlopende activa	43	45
Liquide middelen	<u>948</u>	<u>796</u>
Totaal	3.997	3.495
Totaal algemeen	<u>5.178</u>	<u>4.731</u>
Passiva	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Eigen vermogen		
Resultaat boekjaar	-875	-389
Voorzieningen		
Overname Grafisch, begeleid werken	151	68
Vlottende passiva		
Rekening courant bank	4.627	3.149
Crediteuren	707	1.183
Belastingen en sociale premies	101	104
Overige schulden	249	282
Overlopende passiva	<u>218</u>	<u>334</u>
Totaal	5.902	5.052
Totaal algemeen	<u>5.178</u>	<u>4.731</u>

Winst en verliesrekening

(in duizenden Euro's)

	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Netto omzet	7.380	6.970
Af: grond- en hulpstoffen en diensten door derden	2.051	1.581
Toegevoegde waarde	5.329	5.389
Rijksbijdragen	13.546	14.106
Vergoeding randgemeenten	91	91
	<u>13.637</u>	<u>14.197</u>
Totaal baten	18.966	19.586
Salariskosten WsW	13.380	13.486
Salariskosten overige medewerkers	3.699	3.804
Afschrijvingen materiele vaste activa	320	288
Overige bedrijfskosten	2.342	2.318
Diverse baten en lasten	5	4
Totaal bedrijfskosten	19.746	19.900
Bedrijfsresultaat (nadelig)	-780	-314
Rentelasten	-95	-75
Exploitatieresultaat	-875	-389
Toename toegevoegde waarde in %	-1,1%	-13,3%
Aantal WsW medewerkers in FTE ⁴	546,2	577,7
Aantal WsW medewerkers in SE ⁴	553,7	585,0

⁴ In 2003 werden alle WsW medewerkers in dienst bij Combiwerk, werkzaam bij zowel Combiwerk als Combiservices, getotaliseerd. Vanaf 2004 worden alleen de WsW medewerkers die daadwerkelijk werkzaam zijn bij Combiwerk meegerekend. Degenen die werkzaam zijn binnen Combiservices worden geteld bij Combiservices. Om die reden is het aantal WsW medewerkers in 2003 aanzienlijk hoger dan in 2004.

Kasstroom overzicht

(in duizenden Euro's)

	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Beginsaldo liquide middelen	796	778
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-875	-389
Aanpassingen voor:		
- Afschrijving	320	288
- Mutatie voorraden	-254	58
- Mutaties vorderingen en overlopende activa	-96	92
- Mutatie crediteuren en overige kortlopende schulden	-628	-713
- Voorziening overname Grafisch	83	
Totaal uit operationele activiteiten	-1.450	-664
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
Investerings materiële vaste activa	-348	-352
Desinvesteringen materiële vaste activa	83	11
Totaal kasstroom uit investeringen	-265	-341
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:		
Uitkering resultaat voorgaand boekjaar	389	395
Mutatie langlopende schulden	0	-292
Mutatie rekening courant	1.478	920
Totaal uit financieringsactiviteiten	1.867	1.023
Totaal mutatie liquide middelen	152	18
Eindsaldo liquide middelen	948	796

Grondslagen voor financiële verslaglegging

Algemeen

Met ingang van het boekjaar 2004 zijn de nieuwe verslaggevingsvoorschriften voor provincies en gemeenten van kracht geworden. Deze zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2004. Combiwerk is als Wsw-bedrijf onderdeel van de gemeente Delft en derhalve is het BBV tevens van toepassing op Combiwerk. De jaarrekening van Combiwerk is conform deze vereisten opgemaakt met dien verstande dat de balans en de resultatenrekening van Combiwerk zijn ingericht aan de specifieke situatie van Combiwerk als sociale werkvoorziening. Het resultaat boekjaar van Combiwerk wordt jaarlijks verrekend met de gemeente Delft. De verwerking van de baten en lasten van Combiwerk in de jaarrekening van de gemeente Delft vindt plaats op Programma 2 'Werk, Inkomen en Zorg', Product 2010.

Grondslagen voor waardering

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschaffingswaarde en lineair afgeschreven over de geschatte levensduur.

De afschrijvingspercentages bedragen:

Gebouwen/kassen	12,5% – 2,5%
Installaties	10%
Machines	20%
Automatisering	33,3%
Inventarissen	10%
Vervoermiddelen	20%

Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen vaste verrekenprijzen. Voor het risico dat voorraden incourant zijn wordt een voorziening in mindering gebracht.

Het gereed product/onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen de fabricagekostprijs of tegen de marktwaarde indien deze lager is.

De fabricagekostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen, de loon- en machinekosten en de indirecte kosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Voor het risico dat voorraden incourant zijn wordt een voorziening in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor het risico dat vorderingen niet invorderbaar zijn wordt een voorziening in mindering gebracht.

Voorzieningen

Overname Grafisch

Het betreft hier de kosten en opbrengsten in verband met de verkoop Grafisch, die worden afgerond in 2005.

Begeleid Werken

Het betreft een voorziening voor een mogelijk betalingsrisico inzake Begeleid Werken.

Overige activa en passiva

Deze zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Netto-omzet

De netto-omzet is de opbrengst van de aan derden geleverde goederen respectievelijk verleende diensten na aftrek van kortingen en over de omzet geheven belastingen.

De omzet wordt gerealiseerd op het moment van productie van de goederen, respectievelijk verlening van de diensten.

Rijksbijdragen

Dit betreft de bijdragen van het Rijk zoals bedoeld in artikel 8 tot en met 10 van de Wet sociale werkvoorziening.

Loonkosten WSW

Hieronder worden de salarissen en de sociale lasten van de WSW-medewerkers verantwoord.

Tevens zijn hier de ontvangen zieken- en WAO-gelden verantwoord. Dit betreffen de over het kalenderjaar van de bedrijfsvereniging ontvangen uitkeringen.

Loonkosten overige medewerkers

Dit betreft de salariskosten en de sociale lasten van de ambtenaren en de overige medewerkers.

Toelichting op de balans

(in duizenden Euro's)

Materiele vaste activa	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Overig	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2004	626	357	253	1.236
Bij: Investerings	43	57	248	348
Af: Afschrijvingen	-65	-116	-139	-320
Desinvesteringen	0	-66	-17	-83
Boekwaarde per 31-12-2004	604	232	345	1.181
Cumulatieve aanschafwaarde per 31-12-2004	1.044	963	839	2.846
Cumulatieve afschrijvingen	-440	-731	-494	-1.665
Boekwaarde per 31-12-2004	604	232	345	1.181

	2004	2003
Vorraden		
Grond- en hulpstoffen	160	145
Gereed product	39	215
Onderhanden werk Kwekerij	240	-
Onderhanden werk Metaal & Montage	175	-
Totaal	614	360
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	2.018	1.528
Overige vorderingen	374	766
Totaal	2.392	2.294
Overlopende activa		
Overige	43	45
Totaal	43	45
Liquide middelen		
Kas	2	2
Bank	946	794
Totaal	948	796

	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Eigen vermogen		
Stand per 1 januari	-389	-395
Af: overdracht aan gemeente	389	395
Bij: resultaat boekjaar	<u>-875</u>	<u>-389</u>
Saldo per 31 december	<u>-875</u>	<u>-389</u>

Crediteuren		
Handelscrediteuren	707	1.115
Betalingen onderweg	<u>-</u>	<u>68</u>
Totaal	<u>707</u>	<u>1.183</u>

Overige schulden		
Terug te betalen rijksbijdrage WSW	137	216
Overige	<u>112</u>	<u>66</u>
Totaal	<u>249</u>	<u>282</u>

Overlopende passiva		
Nog te ontvangen facturen	201	317
Nog te betalen rente	<u>17</u>	<u>17</u>
Totaal	<u>218</u>	<u>334</u>

	Overname Grafisch	Begeleid werken	Totaal
Voorzieningen			
Stand per 1 januari	-	68	68
Bij: dotatie	<u>83</u>	<u>-</u>	<u>83</u>
Stand per 31 december	<u>83</u>	<u>68</u>	<u>151</u>

Toelichting op de winst- en verliesrekening

(in duizenden Euro's)

	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Netto omzet		
Metaal & Montage	1.541	1.179
Verpakken	1.529	1.528
Grafisch	1.063	1.310
Detachering	1.009	1.005
Groen & Omgeving	1.221	958
Kwekerij	963	679
Overig	525	715
Interne leveringen	<u>-471</u>	<u>-404</u>
Totaal	<u>7.380</u>	<u>6.970</u>
Rijksbijdragen (exploitatie subsidie)		
Rijksbijdrage gemeente Delft	12.599	13.349
Rijksbijdragen overige gemeenten	<u>947</u>	<u>757</u>
Totaal	<u>13.546</u>	<u>14.106</u>
Salariskosten WSW-personeel ⁵		
Salarissen	10.340	10.821
Sociale lasten	1.867	1.727
Pensioenlasten	<u>1.173</u>	<u>938</u>
Totaal	<u>13.380</u>	<u>13.486</u>
Salariskosten overig personeel		
Salarissen ambtenaren	939	1.214
Pensioen- en sociale lasten ambtenaren	158	180
Salariskosten overige (BV)medewerkers	<u>2.602</u>	<u>2.410</u>
Totaal	<u>3.699</u>	<u>3.804</u>
Overige bedrijfskosten		
Diverse bedrijfskosten	915	661
Huisvestingskosten	676	621
Overige personeelskosten	<u>751</u>	<u>1.036</u>
Totaal	<u>2.342</u>	<u>2.318</u>

⁵ In 2003 werden de salarislaster en de rijksbijdrage van alle WsW medewerkers in dienst bij Combiwerk, werkzaam bij zowel Combiwerk als Combiservices, verantwoord in de Winst- en Verliesrekening van Combiwerk. Vanaf 2004 worden alleen de WsW medewerkers die werkzaam zijn binnen Combiwerk verantwoord. Degenen die werkzaam zijn binnen Combiservices worden doorbelast vanaf 2004 aan Combiservices.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben de zelfstandige jaarrekening 2004 van Combiwerk te Delft gecontroleerd. Combiwerk is onderdeel van de gemeente Delft en brengt zelfstandig een jaarrekening uit. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Delft. Het College van Burgemeester en Wethouders is tevens verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving. Het is onze verantwoordelijkheid de controle als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet uit te voeren en een accountantsverklaring inzake de jaarrekening van Combiwerk te verstrekken.

De gemeenteraad van de gemeente Delft heeft voor het onderzoek naar de jaarrekening over 2004 bij het raadsbesluit dd 28 oktober 2004 de invulling van het begrip rechtmatigheid bevestigd. Hiermee ligt vast wat wordt bedoeld met de in de oordeelsparagraaf opgenomen zinsnede 'de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder gemeentelijke verordeningen'.

Werkzaamheden

Bij onze controle hebben wij nagegaan dat:

- de jaarrekening zowel de baten en de lasten over 2004 als de activa en passiva per 31 december 2004 getrouw weergeeft en
- de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten, alsmede de balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen en
- het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is en
- de jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en in overeenstemming met het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten, alsmede in overeenstemming met het door gemeente opgestelde controleprotocol voor de accountantscontrole van de jaarrekening 2004 van de gemeente Delft. Volgens de in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bevoegd gezag van de gemeente daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1 % en voor onzekerheden 3 % van de totale lasten. Deze goedkeuringstolerantie is door de gemeenteraad van de gemeente Delft bij raadsbesluit van 28 oktober 2004 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Getrouwheidsonderzoek

Wij zijn van oordeel dat de zelfstandige jaarrekening van Combiwerk als onderdeel van de gemeente Delft zowel de baten en de lasten over 2004 als de activa en passiva per 31 december 2004 getrouw weergeeft in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Rechtmatigheidsonderzoek

Wij zijn van oordeel dat de in deze jaarrekening opgenomen baten en lasten alsmede de balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder gemeentelijke verordeningen.

Den Haag, 21 april 2005

Ernst & Young Accountants

Aldus opgemaakt

Delft, 21 april 2005

Drs. J.H.M. van der Sandt,
Algemeen directeur.